

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-980

31.10.2024

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Forsikringssum – grunnbeløp på tvistetidspunktet eller oppgjørstidspunktet?

Foretaket innvilget retts hjelpdekning i tvist mellom sikrede og utbygger oppstått 7.7.22.

Forsikringssummen i sikredes retts hjelpforsikring var "for hver tvist begrenset til 5 G". Foretaket var av den oppfatning at det var grunnbeløpet på tvistetidspunktet som måtte legges til grunn, og at deres ansvar derfor var begrenset til totalt kr 557 385. Sikrede var uenig og mente at det var grunnbeløpets størrelse på oppgjørstidspunktet som måtte legges til grunn. Sikrede viste blant annet til at spørsmålet ikke var regulert i vilkårene, og at en evt. uklarhet måtte gå utover foretaket. Det ga liten mening å angi forsikringssummen i antall G, dersom ikke hensikten var at utbetalingen skulle reguleres i samsvar med dette. Nemndas flertall kom til at bestemmelsen måtte forstås slik at tvistetidspunktet var avgjørende for fastsettingen av grunnbeløpet.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 35 715 (differanse mellom 5 G i 2022 og 2023)

Saksfremstilling

Saken gjelder tvist om tidspunktet for beregning av forsikringssum.

Sikredes retts hjelpforsikring har bl.a. følgende vilkår:

2 Når forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder tvister som har oppstått mens forsikringen var i kraft. Tvisten må høre inn under de alminnelige domstoler eller husleieretten.

2.1 Utgifter selskapet svarer for:

- Når sikrede er part i en tvist, dekker forsikringen nødvendige utgifter til advokat, retten sakkyndige og vitner (..)

3 Forsikringssum

Med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset, er selskapets samlede erstatningsplikt for hver tvist begrenset til 5 G.

Sikrede reklamerte overfor utbygger om kjøpsrettslige mangler. Utbygger avviste ansvar 7.7.22.

Foretaket innvilget 3.11.22 retts hjelpsdekning:

Etter en gjennomgang av de foreliggende dokumenter er selskapet kommet til at saken omfattes av retts hjelpsdekningen under sikredes borettslagsforsikring.

Dekningsmessig tvistedato settes til 07.07.2022.

(..)

Forsikringssummen er begrenset oppad til 5 G (per 2022), og under enhver omstendighet til sikredes økonomiske interesse i saken. (..)

Sikrede rettet 11.1.23 krav om utbetaling av kr 176 000 under retts hjelpforsikringen.

Sikrede informerte den 20.7.23 om at det var inngått rettsforlik og viste til vedlagt hevingskjennelse fra tingretten av 12.7.23. Sikrede oversendte samtidig salæravregning i saken:

Vi har foretatt salæravregning i saken, og vedlagt følger kopi av faktura med timeliste. Forsikringssummen er 5G, dvs. kr 593.100,-, og det er tidligere utbetalt kr 176.000,- av forsikringssummen. Sameiet (X) må dekke differansen opp til fakturabeløp.

Foretaket bestred 16.8.23 sikredes utregning av forsikringssummen og viste til at det var grunnbeløpet i 2022 som var utgangspunktet for utregningen:

Slik det fremgår av innvilgelsesbrevet, er forsikringssummen 5G på grunnlag av grunnbeløpet i 2022. Grunnbeløpet i 2022 var kr 111 477, dvs. at 5G utgjør kr 557 385.

Det er utbetalt kr 176 000 i saken. Det gjenstår følgelig kr 381 385 av dekningen i saken.

Sikrede anførte 30.8.23 at forsikringssummen skulle beregnes av satsen på grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet:

(..)

Vi er av den oppfatning at forsikringssummen skal beregnes på grunnlag av satsen på oppgjørstidspunktet, nærmere bestemt 2023.

Bakgrunnen for reguleringen av folketrygdens grunnbeløp er forventet lønns- og prisvekst i reguleringsåret. Grunnbeløpet er ment brukt i de tilfeller der utbetalingene skal reguleres i samsvar med dette, herunder i forsikringsoppgjør. Å legge grunnbeløpet i 2022 til grunn for oppgjøret vil virke urimelig, særlig med tanke på den alminnelige prisveksten. Forsikringsbeløpet avregnes og gjøres opp i 2023, og følgelig må det endelige forsikringsbeløpet være tilpasset lønns- og prisveksten i 2023.

Foretaket opprettholdt 2.9.23 sin vurdering om at det var tvisten som utgjorde forsikringstilfellet, og at forsikringssummen pålydende 5 G i henhold til vilkårene var knyttet til "hver tvist". Foretaket viste til FSN 3238.

Sikrede fastholdt sitt syn på saken 11.9.23:

(..)

Dere skriver at "tvisten" utgjør forsikringstilfellet, og at forsikringssummen på 5G er tilknyttet hver "tvist". Dette er riktig.

At tvisten "oppstår" når kravet fremsettes og blir bestridt er vi heller ikke uenig i. Vi kan imidlertid ikke se at denne sammenhengen gir noen indikasjon på hvorvidt det er folketrygdens grunnbeløp på skadetidspunktet eller oppgjørstidspunktet som skal legges til grunn for beregningen av forsikringsbeløpet. Det står ingenting i forsikringsavtalen våre klienter har inngått om at det er G-beløpet ved tvistens oppstart som skal legges til grunn. Sett i lys av G-reguleringens formål er det dermed ingenting som tilsier at våre klienter skulle risikere å få utbetalt forsikringsbeløp med grunnlag i fjorårets grunnbeløp.

Vi kan heller ikke se at avgjørelsen deres viser til, FinKNs avgjørelse FSN-3238, avklarer spørsmål i denne konkrete tvisten. Avgjørelsen dere refererer til gjelder en ulykkesskadeforsikring. Som nemnda selv bemerker er regelen ved ulykkesskadeforsikring at det er skadetidspunktet som skal legges til grunn for utmålingen. Vårt tilfelle gjelder ikke ulykkesskadeforsikring. I tilfeller av for eksempel yrkesskadesaker er det imidlertid grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet som skal være avgjørende. Dette illustrerer at det er ulike regler for beregningen i ulike sakstyper.

Det er i denne saken hverken tale om en ulykkesskadesak eller en yrkesskadesak, derfor vil det ikke være mer passende å basere vurderingen på hverken den ene eller den andre metoden. Vi kan ikke se at det er noen særlige hensyn her som tilsier at det er akkurat skadetidspunktet som skal legges til grunn i vår sak. At det er grunnlag for å slutte analogisk fra FinKNs avgjørelse kan vi heller ikke se.

(..) En G-regulering av forsikringsbeløpet har som formål å tilpasse utbetalingsbeløpet i takt med tidspunktet utbetalingen finner sted. Juridiske tvister kan ofte strekke ut i lang tid og i mange tilfeller over flere år. Ved å G-regulere forsikringssummen hensyntar man dette tidsaspektet, slik vi også har redegjort for i vårt brev av 30. august.

Vi opprettholder derfor vår anførsel om at deres tolkning av avtalen strider med det som er en rimelig avtaletolkning. Vi bemerker at det heller ikke står noen ting i forsikringsavtalen som våre klienter har inngått at det er G-beløpet ved tvistens oppstart som skal legges til grunn. De har dermed ingen grunn til å forvente at fjorårets grunnbeløp skal legges til grunn ved utbetalingen.

Foretaket ga 26.9.23 endelig avslag:

I FSN-6614 var spørsmålet om sikrede hadde krav på forhøyet forsikringsdekning under rettshjelpsdekningen som ble endret etter tvistetidspunktet. Nemda skriver at:

(,,,) det er vilkårenes maksimumbeløp på det tidspunkt tvisten oppsto som er avgjørende. I denne saken inntraff forsikringstilfellet senest ved vedtaket fra NPE av 18.2.02. På dette tidspunkt var maksimumbeløpet kr 80.000, hvilket også representerer selskapets maksimale forpliktelse.

Det Samme spørsmålet ble behandlet i FSN-714, også rettshjelp. Her skriver nemda at:

[...] det ved enhver skade er de forsikringsvilkår - og bare de - som gjelder på den tid forsikringstilfellet inntreffer som får anvendelse. Dette gjelder selv om følgene - her utgiftene - strekker seg over et lengre tidsrom,

Vi viser igjen til at det etter vilkårene er forsikringssummen pålydende 5G som er knyttet til "hver tvist", og at det derfor er grunnbeløpets størrelse på tvistetidspunktet som skal legges til grunn.

På bakgrunn av ovenstående mener vi det følger av praksis fra finnaskladenemda at det er forsikringssummen på tvistetidspunktet som skal legges til grunn.

Kravet om at det er grunnbeløpet i år som skal legges til grunn avvises.

Saken ble brakt inn for Finansklagenemnda 8.2.24.

Sikrede anfører at beregningen av forsikringssummen må ta utgangspunkt i grunnbeløpet ved oppgjørstidspunktet i 2023.

Forsikringsavtalen angir ikke at det er grunnbeløpet på "skadetidspunktet" som skal legges til grunn. Denne uklarheten må gå utover forsikringsforetaket. Formålet med grunnbeløpet er å beregne trygde- og pensjonsytelser. Grunnbeløpet reguleres årlig for å ivareta ytelsene sett opp mot den generelle prisveksten i samfunnet. Erstatningens formål er å gi en reell kompensasjon for sikrede. Dersom skadetidspunktet legges til grunn, risikerer man at erstatningen ikke lenger gjenspeiler den faktiske økonomiske situasjonen på utbetalingstidspunktet. Erstatningsutmålingen vil da ikke lenger ta utgangspunkt i lønns- og prisnivået, og bruken av G-regulering som beregningsmåte vil følgelig være formålsløst.

Dersom 2022-reguleringen skulle legges til grunn, ville det være mer naturlig å angi den maksimale forsikringssummen i kroner og øre – slik de omtalte avgjørelsene fra Finansklagenemnda gjør. Når forsikringsavtalen anvender grunnbeløpet i folketrygden som utgangspunkt for forsikringssummen, må dette være nettopp for å ta høyde for den potensielle urimeligheten ved at det er "skadetidspunktet" som legges til grunn. En slik tolkning samsvarer best med G-reguleringens formål.

Forsikringsforetaket anfører at det er verdien av G på tvistetidspunktet som må legges til grunn for beregningen av maksimaldekning under rettshjelpsforsikringen.

I rettshjelpsforsikringen er det tvisten som utgjør forsikringstilfellet. Dette tidspunktet er derfor avgjørende for hvilke vilkår som til enhver tid er gjeldende. Forsikringen løper fra år til år, og et krav under rettshjelpdekningen utløser et krav på rettshjelpdekning tilsvarende G i det året forsikringstilfellet oppstår. Å beregne grunnbeløpet ut fra tvistetidspunktet gir en klar avgrensning i vilkårene og danner et forutsigbart utgangspunkt for dekningsomfanget.

Skadetilfellet oppstod i 2022, hvor G var kr 111 466. Maksimal rettshjelpsdekning for forsikringstilfelle som oppstod i 2022 var da kr 557 385. Selv om tvisten pågår over flere år, må

prinsippet om at det er grunnbeløpet på tidspunktet for når forsikringstilfellet inntraff, herav tvistetidspunktet, være avgjørende for utregningen, jf. FSN 714.

Dersom sikredes forståelse skal legges til grunn, vil det medføre at det vil være økonomisk gunstig for forsikringstakeren å forlenge tvisten, ettersom dekningen ville øke over tid. En slik tolkning er ikke rimelig.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for beregning av G.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Sikredes rettshjelpsforsikring har følgende regulering av forsikringssummen:

3 Forsikringssum

Med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset, er selskapets samlede erstatningsplikt for hver tvist begrenset til 5 G.

Tvist mellom sikrede og utbygger oppsto 7.7.22. Partene er enige om at det er tvisten som utgjør forsikringstilfellet etter rettshjelpsforsikringen.

Foretaket har utbetalt og beregnet forsikringssummen ut ifra gjeldende grunnbeløp på tvistetidspunktet 7.7.22, hvor 5 G tilsvarer kr 557 330.

Ordlyden angir ikke uttrykkelig at G skal beregnes til G på tvistetidspunktet, men angir at forsikringssummen gjelder "for hver tvist begrenset til 5 G". Begrensningen til 5 G er derfor knyttet til "hver tvist". Flertallet mener det er naturlig å forstå bestemmelsen slik at tvistetidspunktet er avgjørende for fastsetting av G.

Dette støttes også av konsekvenshensyn. Forsikringstilfellet utløser foretakets ansvar under den enkelte forsikring. Det klare utgangspunktet er at foretaket er ansvarlig for forsikringstilfellet i henhold til de vilkårene som gjelder på dette tidspunktet. Sikrede viser til at oppgjørstidspunktet må være avgjørende for beregning av forsikringssummen. Oppgjørstidspunktet kan imidlertid ikke være avgjørende for hvilke vilkår som skal anvendes. Hvis oppgjøret skjer etter at forsikringsperioden er over og sikrede ikke lenger har noen forsikring, ville sikrede i så fall ikke få noen dekning. Når utgangspunktet er at det er vilkårene på tvistetidspunktet som gjelder, taler konsekvenshensyn for at dette også gjelder beregning av G.

Flertallet peker også på at "oppgjørstidspunktet" i rettshjelpsforsikring ikke er et begrep som benyttes i vilkårene. Tidspunktet vil være klart hvis advokaten sender hele salærkravet etter at saken er ferdig, men den normale fremgangsmåten i rettshjelpsakene er at advokaten sender sine salærkrav underveis. Skal da første eller siste avregningsdag legges til grunn?

Løsningen er heller ikke rimelig fordi den gir sikrede et økonomisk motiv for å forlenge tvisten.

Sikrede anfører at vilkårene er uklare og må tolkes mot foretaket. Flertallet er ikke enig i at vilkårene er uklare.

Sikrede anfører at løsningen er i strid med formålet ved bruk av G. Flertallet ser det slik at henvisningen til G medfører at beløpet fra år til år følger pengeutviklingen, men at dette er knyttet til tvistetidspunktet og ikke til oppgjørstidspunktet. Flertallet kan ikke se at formålet støtter bruk av oppgjørstidspunktet fremfor tvistetidspunktet.

Nemndas mindretall, Fanny Helle, bemerker:

Mindretallet har kommet til at sikrede må få medhold.

Mindretallet mener det er oppgjørstidspunktet som må legges til grunn ved beregningen av forsikringssummen.

Det er etter rettshjelpforsikringens vilkår 3 om forsikringssum klart at selskapets samlede erstatningsplikt er begrenset til 5 G, men det fremgår ikke hvilket tidspunkt som skal legges til grunn ved beregningen. Avtalen gir etter mindretallets syn ikke svar på om det er folketrygdens grunnbeløp på tvistetidspunktet eller på oppgjørstidspunktet som danner utgangspunkt for beregningen.

Mindretallet er ikke enig med flertallet i at formuleringen "for hver tvist begrenset til 5g" tilsier at tvistetidspunktet er avgjørende. Etter sin ordlyd er dette en presisering av at forsikringsbeløpet knytter seg til én tvist og ikke flere tvister.

Det følger av forbrukeravtaledirektivet (93/13/EØF) artikkel 5 at vilkår i forbrukeravtaler alltid skal formuleres på en klar og forståelig måte, og at dersom det er tvil om forståelsen av et vilkår skal man legge til grunn den tolkning som er mest fordelaktig for forbrukeren, se også avtaleloven § 37 tredje ledd nr. 3. Etter mindretallets syn er vilkåret om forsikringssum formulert på en slik måte at det er tvil om hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for beregningen. Dette innebærer at vilkåret må tolkes på den mest fordelaktige måten for sikrede. Det mest fordelaktige vil være at forsikringssummen fastsettes ut fra grunnbeløpets størrelse på oppgjørstidspunktet, og forsikringsavtalen må dermed tolkes slik.

Mindretallet har derfor kommet til at sikrede må få medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).